

تشخیص زودهنگام تورم بافت مورق تحت بالینی (SCL) با استفاده از دو نشانگر قوام مدفوع و خونریزی در بافت شاخی کف انگشت در گاو شیری در سطح گله

دکتر زهرا قلی‌زاده، دکتر ایرج نوروزیان، دکتر علیرضا باهنر، دکتر فیهیمه زیبایی، مهندس سیدمحمد کربلایی سیدجواد شرکت دانشگاهی دامپزشکی مبتنی بر شواهد (پژوهشی بخش خصوصی) دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران - خیابان آزادی نیش خیابان دکتر محمد قریب - صندوق پستی ۱۴۱۵۵-۶۴۵۳

تورم بافت مورق تحت بالینی ("Subclinical Laminitis "SCL") با منشاء تغذیه ای با بروز در نسبت‌های اپیدمیکی در سطح گله مسئله ساز بوده و به عنوان معضلی اقتصادی در صنعت گاو شیری مطرح می باشد. در بروز چنین رخدادی اسیدوز شکمه تحت حاد ("Subacute Rumen Acidosis "SARA") بعنوان محرکی اولیه مقصر قلمداد شده است. هدف از مطالعه حاضر ارزیابی قوام مدفوع و خونریزی در کف بعنوان دو نشانگر جهت شناسایی زودهنگام مشکل لنگش زنتی از SCL در سطح یک گله گاو شیری به منظور کنترل مؤثر و پیشگیری از رخداد‌های پایانی چون نشست استخوان بند سوم انگشت (شکل مزمن بیماری) که به حذف زودرس گاو مبتلا منجر می شود، می باشد. این مطالعه به شکل مقطعی مشاهده ای در خرداد ماه سال ۱۳۸۷ در یکی از دامپروری های مجتمع فشافویه تهران با داشتن مجموع ۷۵۰ رأس گاو شیری هولشتاین و بر روی ۲۵۰ رأس گاو دوشای آن واحد صورت پذیرفت. با استفاده از درجه بندی وضعیت بدن به هنگام حرکت و بر اساس رتبه بندی ۵ درجه ارائه شده توسط Sprecher و همکاران در سال ۱۹۹۷ لنگش در ۷۵ رأس از گاووان با توجه به ضربه بندی آنها بر حسب شکم زایشی مورد تأیید قرار گرفت. ارزیابی قوام مدفوع در هر یک از گاووان با استفاده از رتبه بندی ۵ درجه ارائه شده توسط Hughes و همکاران در سال ۲۰۰۱ انجام و رتبه بندی ۴ درجه ای خونریزی در بافت شاخی کف بر مبنای روش Ohio ارائه شده در سال ۲۰۰۰ و توزیع فراوانی آن در بافت شاخی کف بر مبنای نقشه ۶ ناحیه‌ای از کف انگشت مصوب ششمین سمپوزیوم بین‌المللی لنگش در سال ۱۹۹۰ در شهر لیورپول انگلستان پس از مقید نمودن هر یک از گاووان در بوکس اصلاح سم صورت پذیرفت. محاسبه فراوانی نسبی هر یک از کمیت‌های فوق در مقایسه آماری آنها با یکدیگر و با استفاده از آزمون مربع کای (Chi-square) امکان رسیدن به یک استنتاج منطقی فراهم گردید. نتایج این مطالعه نشان داد که بیشترین درصد موارد لنگش (۷۰/۴۴) (۴۴ مورد) به تلیسه های شکم اول اختصاص پیدا نموده و آزمون مربع کای بلا بودن فراوانی نسبی (۸۲/۳) را در این گروه جمعیتی در فاصله زمانی ۶۵ الی ۱۲۵ روز پس از زایمان در مقایسه با دیگر فواصل زمانی به شکل معنی داری برآورد نمود ($P < 0.05$). یافته های حاصل از ۲۱۱۲ معاینه از سطح کفی در نواحی شش گانه در تلیسه های شکم اول (جمعیت هدف در این مطالعه) (۶ ناحیه $\times$ ۲ انگشت $\times$ ۴ اندام حرکتی $\times$ ۴۴ رأس گاو) قبل و پس از برداشت پوست پیزی از بافت شاخی کف وجود خونریزی با درجات مختلف را حداقل در یک پا دو انگشت بویژه در اندام حرکتی خلفی راست و چپ مشخص نمود. وجود خونریزی با درجات مختلف (دامنه نوسان ۰-۴+ یا تخمین میانه ۲) در ۲۵٪ از انگشتان خارج از اندامهای حرکتی خلفی چپ در مقایسه با دیگر انگشتان اندامهای حرکتی خلفی بویژه در نواحی ۲ و ۳ و ۴ مشاهده گردید. در حالی که توزیع خونریزی با درجات مختلف (دامنه نوسان ۰-۴+ و تخمین میانه ۲) در اندامهای حرکتی قدامی بویژه انگشتان داخل اندامهای حرکتی قدام راست با میزان ۱۵٪ در مقایسه با دیگر انگشتان اندام حرکتی مزبور بیشترین میزان توسعه خونریزی را بویژه در نواحی ۴ و ۵ یحود اختصاص داد. نتایج ارزیابی قوام مدفوع در ۴۴ رأس تلیسه شکم اول نوسانی را بین درجه ۲ تا ۵ یا میانه درجه ۳ (مدفوع به شکل مدور قرینه با تکه های مرطوب و با میانه گود افتاده) مدلل ساخت.

یافته های حاصل از این مطالعه میدانی نشان داد که درجه بندی قوام مدفوع و نیز درجه بندی خونریزی در بافت شاخی کف بعنوان دو نشانگر همزمان به تشخیص و پیگیری زودهنگام SCL با منشاء تغذیه‌ای به علت رخداد SARA به اجرای اهداف راهبردی در کنترل معضل فوق در سطح گله مزبور کمک شایان نمود.